

Els desastres de la guerra en imatges

2004-01-09 12:00:03

Susan Sontag

Davant el dolor dels altres

Traducció de Marta Pessarrodona

Proa, Barcelona, 2003

Mentre que el vell adagi deia que una imatge val més que mil paraules, uns altres, de més recents, insisteixen embañosament en el fet que la nostra és una societat de la imatge, una societat de l'espectacle. I, sense cap mena de dubte, un dels espectacles més rendibles i amb més espectadors en l'actualitat és la guerra. Malgrat aquesta consideració, és evident que el sofriment existeix, que la mort és real, que el dolor esdevé massa quotidià com per a no tenir-lo en compte; i, tanmateix, com percebem la realitat d'aquell dolor els que no el vivim en primera persona? I, més important encara, quina és la nostra posició davant del dolor dels altres? Aquestes són algunes de les qüestions que es planteja Susan Sontag en aquest breu però interessantíssim assaig que és, sobretot, una crida d'atenció perquè no perdem de vista que aquells que sofreixen tres minuts cada nit al darrere del vidre dels nostres televisors són de carn i ossos, continuen patint quan acaba el noticiari o quan apaguem el televisor, i que el seu sofriment està gairebé sempre lligat a la nostra insultant opulència.

L'autora nord-americana reprén d'aquesta manera un tema que ja havia tractat fa trenta anys en *Sobre la fotografia*: el paper d'aquesta com a testimoni del dolor, com a dipòsit de memòria, o, més aviat, com a creadora d'aquella memòria. I es pregunta si les imatges de guerra són un revulsiu de consciències o si, pel contrari, la saturació a què ens veiem sotmesos les converteix en sedants de la nostra capacitat de resposta. Si la versió emmarcada i filtrada de la realitat que ens ofereixen no serveix encara més per fomentar la sensació d'irrealitat, d'espectacle. Fins i tot, si no s'han utilitzat també en ocasions com a motor de més violència. L'obra recorre algunes de les imatges més conegudes de l'horror, especialment de fotografies de guerra, però sense obviar altres tipus de representació: des de l'art, que ha convertit el turment en un tema canònic, fins a les imatges televisives de les actuals guerres teledirigides. Sontag recorda que és a la Guerra d'Espanya quan s'inaugura aquesta nova manera de "contar" un conflicte bèl·lic, on per primera vegada podem parlar de fotògrafs de guerra. Però abans havia estat Goya i la seua terrorífica sèrie de "Los desastres de la guerra" (l'autora n'ha triat una imatge per a la portada del llibre), concebuda ja com una manera d'inquietar l'espectador, de remoure-li la consciència i de mostrar-li allò que no podia tornar a passar mai més.